

AKTÜEL OLAYLAR

YABANCIYLA EVLENMEK BİR SUÇ MUDUR?

Dr. H. Yılmaz GÜNAL

Yedek Subay Yetiştirme Okularının öğrenime başladıkları bir sırada Yabancılarla evlenen ve Yedek Subay olabilme hakkına, yabancı ile evlenmiş olma halleri hariç, sahipken askerliklerini Er olarak yapmaya mecbur edilenlerin durumlarına temas etmeyi düşündük.

İşlemin hukukî dayandığını «İhtiyat Zabıtları ve İhtiyat Askerî Memurları» adını taşıyan 1076 sayılı ve 9 Temmuz 1927 tarihli Kanunun değiştirilmesi 8 ve 23 maddeleri teşkil etmektedir. Buna göre Yedek Subay olabilmek için aranan diğer şartlardan başka «Yabancı Kız veya Kadınla evli olmamak veya nikâhsız yaşamamak» gerekmektedir. 11.2.1964 tarihli ve 403 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanununun uygulanmasına ilişkin Yönetmelik ise 8. maddesinde: Bir Türkle evlenen Kadın muayyen şekiller dahilinde Türk Vatandaşlığını kendiliğinden kazanmaktadır. Bu şartlar ise yetkili merciler önünde evlenme akdi sırasında veya onu takip eden bir ay içinde kocasının vatandaşlığına geçmesini bildirmesidir. Eğer bu beyanda bulunmazsa yabancı olarak kendi tabiyetinde (eğer kendi memleketi vatandaşlık kanunu müsaitse) kalmaktadır. Aksi takdirde kocasının nüfus siciline kaydedilerek Türk vatandaşlığına girmiş olmaktadır. Bundan önceki vatandaşlık kanunumuz ise bu formaliteye de lüzum görmeden bir Türkle evlenmesi dolayısıyla yabancı hanımın kendiliğinden Türk vatandaşlığına gireceğini kabullenmekte idi.

Bu ön açıklamadan sonra yabancı ile evlenen kimsenin bundan dolayı askerlik hizmetini Er olarak yapmasının hukukî dayanağının olup olmadığına temas edelim. 1076 sayılı Sayılı Kanun «Yabancı ile evli olmamak» şartını aramıştır. Yani evlilik müessesesi

içinde yabancı uyrukluluğunu eşin muhafaza edip etmediğine bakmaktadır. Yoksa evlenme öncesi başka bir uyruklulukta olup olmadığına kastetmemektedir. Eğer öyle olsaydı kanun «yabancı ile evlenen» ifadesini taşırdı.

Bir misalle durumu açıklayacak olursak: Bir İtalyan Hanımla bir Türkün evlendiğini düşünelim. İtalyan vatandaşlık kanununa göre evlenme ile kendiliğinden İtalyan vatandaşlığından Hanım çıkarılmaktadır. Evlenme dolayısıyla de Türk uyrukluluğuna yetkili merciler önünde süresi içinde beyanda bulunmak suretiyle kendiliğinden girmektedir. Böylece evlenme öncesi yabancılığından bahsedilmesi mümkün olan kimse bir Türkle evlendiği takdirde, Türk koca bakımından yabancıyla evli olma durumu yoktur. Zira evlenme ile Türk uyrukluluğunu eşi kazanmıştır.

Fakat tatbikat ise Kanunun açık ifadesine rağmen bu evliliği «Yabancı ile evli olmak» şeklinde kabul etmektedir. Türk kimliğini ve Türk uyrukluluğunu kazanmış olmasına rağmen... Bir kimse vatandaşlığa kabul edilir veya edilmez, ayrı bir konu. Fakat kabul edilince, bu vatandaşa, diğer vatandaşların sahip olduğu hakların tanınması lâzımdır. Böyledir de. Evlenme dolayısıyla Türk uyrukluluğuna giren hanım seçme, seçilme, Kamusal kurumlarda Devlet Memuru olarak çalışabilme yetisine sahiptir. Hatta teorik olarak milli Savunma Bakanı da olabilir. Ama kocası, kendisi ile evli olduğundan dolayı askerlik hizmetini «Er» olarak yapmaya mahkûmdur.

«Mahkûmdur» deyimini kullandık. Zira «Yabancı kız veya kadınla evli olmayı «Yedek Subay hakkını gaybettiren bir sebep olarak kabul eden maddenin diğer fıkralarıyla karşılaştırma yapılıncı bu sonuca varmak oldukça kolaydır. Diğer fıkralarda «Ordu dışında şeref ve haysiyet bozucu haller âdet edinenler», «Ordu içinde veya dışında tartı ve ihracı gerektirecek kadar herhangi bir mahkeme tarafından hükûm giyenler», «hileli müflis olduğu ilân edilenler» Yedek Subaylık hakkını kaybederler. Görüldüğü üzere «Yabancı ile evli olanlar» yüz kızartıcı suçları işleyenler ve bundan hükümlü olanlarla bir tutulmaktadır. Hattâ Hiç olmasa durumları onlarla beraber incelenmektedir.

Yabancı ile evli olmanın cezalandırılacak bir suç olduğuna «İnsancıl» açıdan bakınca inanmak güçtür.

Şayet Türklerle evlenen yabancı uyruklu hanım, Türk vatandaşlığına girmeyi kabullenmese ve kendi uyrukluluğunda kalsa veya Türk

uyrukluğuna girse Kocası bakımından askerlik statüsü değişmiyecek. Yine her iki halde de yabancı ile evli kabul edilip Er olarak kıtasına sevkedilecektir ki bu yönlü tatbikat açık bir çelişiklik teşkil edecektir.

«Yavru Vatan», «Kıbrıs Türktür Kalacaktır» parolamıza rağmen Kıbrıs uyruklu aslen Türk bir hanımla bir Türk'ün evlendiğini düşünelim Kocası Kanun karşısında «Yabancı uyruklu birisiyle evli kabul edilip» tatbikata göre askerliğini Er Olarak yapacaktır. Eğer Yedek Subayken evlenmişse Rütbeleri sökülecektir. Bu davranışta ise, yabancı ile evleneni cezalandırma, hiç olmazsa bir hakka, bir şerefe lâik görmeme unsuru açıktır.

Gerçi Anayasa Mahkememiz 25.10.1963 tarihli kararıyla yabancılarla evlenenlerin Dışişleri, Millî Savunma Bakanlıklarında çalıştırılmaması yolundaki Kanun hükmünün Anyasaya aykırı bulmamıştır. Fakat bunun evlilikte hanımın yabancı uyrukluluğu yani kendi vatandaşlığını seçmesi haline inhisar ettiğini anlamak lâzımdır. Yahut devamlı meslek olarak askerliği seçmek isteyenler hakkında belki uygulanabilir.

Kanunlar bir ihtiyaca cevap vermek için yapılır. Himaye edilmek istenen bir değer vardır. Acaba yabancı ile evlenmiş olan Türk vatandaşının Yedek Subay olabilme hakkına diğer şartlar bakımından sahipken cezalandırılmasında himaye edilmek istenen değer nedir?

Kadın - Erkek nüfus dengesini korumak mı? Bunu zannetmiyoruz. 1963 evlenme istatistiklerine göre 246 Türk Kadının yabancı Erkeklerle evlenmesine karşılık 175 Türk Erkek yabancı kadınla evlenmiştir.

Eğer, «Memleketin yüksek menfaati» bakımından «Askerî Sır» gereğiyle hareket edilmişse, bugünkü müşterek savunma sistemi karşısında yabancıyla evlenmiş olmasından (hele bu Batı Blokuna mensupbir kimse olursa) kendi vatandaşından şüphelenmek haksızlık olur.

Er olarak askerlik hizmetini yapmak mümkündür. Yeter ki bu bir seçimlilik şeklinde olsun. Yahut bir şerefe lââyık görülmemek şeklinde anlaşılmasın. Nitekim bazı memleketlerde, Üniversite mezununa Er olarak askerliğini yaptığında Yedek Subaylığa nazaran çok daha kısa bir süre askerlik yaptırıldığından Er olarak yapmayı seçenler çoğunluktadır.